

Da se bomo bolje poznali

DO INA RAFINERIJA SISAK

članica PS Petrokemija

K poslovni skupnosti Petrokemija, ki naj bi v kratkem zaživela, je bila povabljen tudi Rafinerija Sisak, ki vam jo, tako kot ostale članice, predstavljamo tako, kot jo vidi predsednik njenega poslovnega odbora dipl. ing. Mile ROSANDIČ.

Rafinerija Sisak je nastala že pred drugo svetovno vojno.

Da, v Sisku predelujemo nafto že 59 let in razen nekega obdobja v vojnih letih delamo na tej lokaciji nepretrgoma od leta 1927, ko je inozemska družba Royal Dutch Shell dobila dovoljenje za gradnjo rafinerije. V njej so predelovali nafto, ki so jo z vlačilci dovažali iz Romunije po Donavi, Savi in Kolpi. Kraj je bil primerno izbran, saj leži na križišču železniških poti, cest in ob treh rekah ter ima »strateški« položaj.

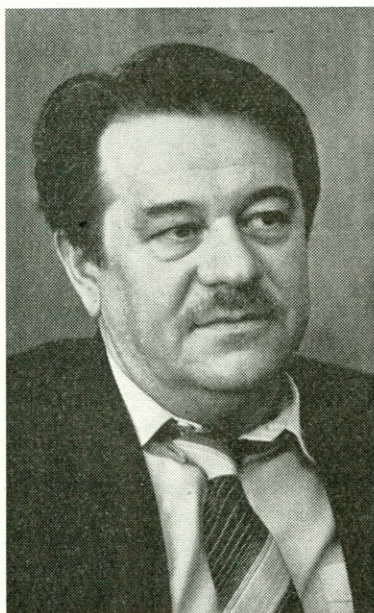
Kapaciteta predelave je bila za današnje pojme majhna, takrat pa je zadovoljevala potrebe tržišča. Vendar ni oskrbovala le domačih porabnikov, zaradi svoje lege je lahko pošiljala derivate tudi v druge dele države ter v zahodno Evropo.

Kot zanimivost iz tega obdobja naj omenim, da so delavci že leta 1935 organizirali partijsko celico, ki obstaja — seveda v drugačni obliki — še danes. Iz nje pa je izšel tudi organiziran odpor že takoj v začetku II. svetovne vojne. Leta 1944 je bila rafinerija močno bombardirana in uničen je bil velik del opreme.

Po osvoboditvi smo zelo hitro obnovili vse objekte in nadaljevali z delom, tako da je bila leta 1949 proizvodnja na isti ravni kot pred vojno. Kmalu za tem so rafinerijo rekonstruirali in leta 1953 smo imeli

moderne naprave, ki so omogočale večjo predelavo nafte.

Za leto 1956 bi lahko rekli, da pomeni preobrat v razvoju. Delati so začele nove naprave, ki so omogočile tehnično in tehnološko integracijo, dnevna proizvodnja pa je lahko znašala 1200 ton nafte. To je bil v Jugoslaviji prvi prodor moderne tehnologije v predelavi nafte, najnovejše od vsega pa je bilo popolnoma avtomatizirano vodenje kontrole procesa.

Tega leta smo v Jugoslaviji tudi prvič proizvedli 93-oktanski bencin — »super plavi 9«.

Na osnovi te tehnologije smo predelovali nafto vse do leta 1964, ko je začela obratovati še ena naprava, ki se je od tedanje bistveno razlikovala, dajala pa je možnost, da pre-

delamo skoraj še enkrat tako velike količine nafte — 2000 ton dnevno. Bencin smo lahko predelovali na platinskem katalizatorju in uporabljali kobalt-molibdenove katalizatorje za pripravo bencina za obdelavo na reformingu. Ta nova tehnologija nam je omogočila nadaljnji razvoj proizvodnje motornih goriv.

Leta 1967 so začele delati naprave za predelavo ostankov destilacije nafte. Tako kot v svetu, smo tudi pri nas imeli visoko predelavo nafte in viške mazuta, za katere nismo vedeli, kaj bi z njimi. Ena od možnosti je bila v tem, da zgradimo naprave za koksiranje. To je tehnični destruktivni proces, med katerim nastane iz mazuta več vrst proizvodov — od suhega in tekočega plina, bencina, dieselskega goriva do petrokemijskega koksa. Petrolejski koks je kemikalija, ki jo uporabljajo za proizvodnjo anod oziroma anodnih blokov za proizvodnjo aluminija.

V zadnjem času nam je pogosto primanjkovalo mazuta. Ali ste ga kljub temu predelovali?

Naš osnovni cilj je, da nafto kar najbolj racionalno predelamo, zato je logično, da jo čim globlje predelamo. V našem ekonomskem interesu je, da iz te nafte dobimo čim več visokovrednih proizvodov.

Je to v interesu rafinerije?

Da, seveda. Mi skrbimo za svoj interes. Sicer pa je zdaj dovolj mazuta, nastajajo celo viški, ker ga uvažamo. Razlog je v ceni, ki je na svetovnem trgu nižja kot pri nas.

Pa se vrniva k razvoju naše rafinerije. Od leta 1967—70 smo imeli nekakšen odmor, potem pa smo povečali kapacitete predelave na 2 milijona ton. Za to nismo uporabili nikakršne nove tehnologije, ampak smo samo razširili dotedanje zmogljivosti. Nafta je bila v tistem času relativno poceni in ni bilo problemov, s kakršnimi se srečujemo danes.

A če bi takrat vedeli, da se bo položaj tako spremenil, bi tudi tako povečali kapacitete?

Takrat smo delali na osnovi tedanjih razmer in vse je bilo povsem normalno. Kar smo zgradili, je nastalo na osnovi predpostavk. Potrebe tržišča so nam narekovale povečevanje kapacitet. Problem pa je nastal v tem, da so tudi drugi v državi začeli graditi rafinerije in to tam, kjer jih nikdar ni bilo. To pa je po mojem mnenju večja napaka kot to, da smo na stari lokaciji povečali kapacitete.

Po letu 1970 skoraj 10 let nismo imeli nič novega. Toda naprave so bile v veliki meri dotrajane, tudi zastarele in zato smo leta 1980 zgradili tako rekoč popolnoma novo rafinerijo in če bi tega ne bili storili, se bojim, da danes ne bi mogli več resno predelovati nafte.

Priznati pa moram, da se srečujemo tudi s problemi, saj dela novih naprav ne moremo uporabljati. Ko pišejo o rafinerijah in njihovih delavcih, vlada mišljenje, da imamo velike kapacitete, ki pa so vedno prazne. Ponekod je res tako. Nekatere rafinerije imajo neizkoriščene kapacitete tako v primarni kot tudi v sekundarni predelavi. Za rafinerijo Sisak velja to le delno. Imamo višek primarnih kapacitet, a ker so domače proizvodnje, nas ne stanejo veliko. Poleg tega imamo tudi nadaljnjo predelavo, ki je zelo kompleksna, tako oprema kot vodenje pa komplicirana in draga. Toda ta del rafinerije ne stoji, ampak ves čas dela. Gre za naprave za vakuum destilacijo, za krekiranje, ki so praktično povsem izkoriščene.

Načrtovali smo pač take kapacitete, kakršne so se nam dozdevale najbolj realne, zato delajo naše naprave za koking 100-odstotno, naprave za reformiranje 80-odstotno, kreaking skoraj 100-odstotno. Lahko pa bi imeli večjo primarno predelavo. Da bi položaj ublažili, smo se lotili raznih aranžmajev za uslužnostno predelavo. To pomeni, da prevzamemo

nafto, jo predelamo in naročniku predamo naftne derivate. K takemu delu nam pripomore naftovod, preko katerega dobivamo nafto, transport pa ne prinaša dodatnih stroškov, saj je naftovod plačan po principu »prazno za polno«, kar pomeni, da je račun enako visok, če naftovod izkoriščamo ali ne.

Rafinerije imajo vedno materialne probleme. Ali se bo z novim načinom obračunavanja kaj spremenilo?

Bili bi neskromni, če bi trdili, da s sistemskimi rešitvami ni bilo nič storjenega za normalizacijo našega položaja. Družba je veliko storila, da bi bila naša pozicija videti realna. V letih 1980–83 ni bilo v redu, da so zahtevali, naj vzamejo rafinerije kratkoročne kredite za nakup nafte, dodatne stroške tečajnih razlik in obresti na te kredite pa da nosijo same. Prav iz tega je nastal problem. Ko so ugotovili, da rafinerije nimajo teh sredstev in so odločili, da jih je treba rešiti s pomočjo sistema, je postal položaj rafinerij znosen.

Če govorim konkretno o naši rafineriji, moram reči, da smo na robu rentabilnosti. Nimamo akumulacije za investicije in naš razvojni program za naslednjih pet let je zelo skromen.

Naša rafinerija ima neko specifičnost. Orientirana je na predelavo domače nafte, saj smo blizu Moslavskih polj, vsa nafta iz Slavonije pa pride do nas po vodni poti. Pred dvema, tremi leti, ko so vsi velike probleme s kontinuirano dobavo, smo bili mi gotovi, da jo bomo dobili.

Naša rafinerija se lahko oskrbuje iz več virov. Del domače nafte dobi po cevovodu z naftnih polj. Druga možnost so vlačilci, ki nam pripeljejo po Savi vso moslavsko nafto. Tretja pot je naftovod.

Po drugi strani je lokacija rafinerije taka, da lahko naftne derivate pošilja na štiri načine — po železnici (okrog 40 % celotne proizvodnje), z avtociستernami (največji del — 50 %), po Savi do Beograda in Slavonskega Broda (od tam smo skupaj z rafinerijo Bosanski Brod rekonstruirali do Opatovca naftovod in ga spremenili v produktovod), po cevovodnem sistemu od rafinerije do termoelektrarn.

Nisem vam še omenil, da ima rafinerija Sisak tudi lasten vir energije, ki jo potrebuje za svojo proizvodnjo.

To je samostojna temeljna organizacija.

Da. Imamo proizvodnjo vodne pare, električno energijo iz lastnih agregatov, tehnološki

instrumentacijski zrak, ki je tudi energent in lastno proizvodnjo vode.

Poleg Energetike imate še dve temeljni organizaciji.

Res je, Proizvodnja in Vzdrževanje ter Delovno skupnost skupnih služb, v kateri opravljamo vse, kar je skupnega za temeljne organizacije — komercialne, finančne, razvojne, pravne, splošne, kadrovske naloge.

Zaposlujejo okrog 3200 delavcev, od katerih jih ima 250 visoko (več kot 100 je inženirjev kemijske tehnologije, 60 ekonomistov, okrog 40 strojnih inženirjev, 13 elektro inženirjev, 12 profesorjev, 13 pravnikov), okrog 100 višjo, 700 srednjo strokovno izobrazbo, okrog 450 je visoko kvalificiranih, tako da ima nižjo strokovno izobrazbo pravzaprav zelo malo ljudi. To kaže, da je naš kadrovski potencial zelo visok. Zato je tudi kreativna sposobnost naših ljudi zelo močna. In naloga vodstva je pravzaprav v tem, da jih usmerja na prave naloge, prave ideje.

Kako pa imate urejene finančne odnose med temeljnimi organizacijami?

V delovni organizaciji ustvarjamo skupen prihodek, ki ga delimo po določenih kriterijih, ki bazirajo na poskusu, da bi potrdili doprinos vsake temeljne organizacije. Ta način delitve smo teoretično zelo dobro pripravili, v praksi pa se srečujemo z določenimi problemi in sistem delitve bomo morali na vsak način dograditi.

To pomeni, da gre vsem enako dobro, ali vsem enako slabo?

Da, tako je. Sistema še nismo toliko izdelali, da bi občutil sankcije tisti, ki v skupnem delu ni v celoti izpolnil svoje naloge. Dokler tega ne bomo razrešili, ne moremo pričakovati napredka. Postaviti moramo tak odnos, da bo tisti, ki več dela, tudi več zaslužil. Taka delitev bo razrešila marsikatero nesporazume.

Kaj je to sprememba v pravilnik tako težko vnesti?

Na papirju jo je najbrž možno narediti, v sami izvedbi pa so težave. Drastičnih akrobacij si ne bomo mogli dovoliti, ker je področje zelo občutljivo. Če ni pravih meril za delo, je težko ugotoviti prispevek posameznika.

V poslovno skupnost Petrokemija naj bi prvotno pristopila iz INE Rafinerija Reka, šele pozneje je bilo govora tudi o Rafineriji Sisak — menda na predlog ali zahtevo iz vrha vaše SOZD.

Rafinerija Sisak je največji proizvajalec petrokemikalij v državi. Imamo naprave, s katerimi lahko proizvedemo 100 tisoč ton osnovne petrokemikalije, benzola, poleg tega tudi 55 tisoč ton ortoksilena, pomembne kemikalije za plastičarje in paraksilen, pomemben izvozni artikel. Vse to kaže, da imamo povezave s petrokemijo, ki smo jih do zdaj ustvarjali preko Petrokema iz Zagreba. A ko so začeli pripravljati novo poslovno skupnost, je bilo malo čudno, da nas niso vključili. Moram priznati, da mi je bilo nekoliko žal. Seveda nisem vedel, kakšen namen ima ta poslovna skupnost, prepričan pa sem, da mora vsako organiziranje imeti nek cilj, tisti, ki se organizirajo, pa morajo biti zanj zainteresirani. Predsednik vašega poslovnega odbora Lojze Blenkuš je na sestanku predstavnikov INE in Petrola v Ljubljani dejal, da bi po njegovem mnenju tudi Rafinerija Sisak morala biti v poslovni skupnosti. Odgovoril sem mu, da smo že v Petrokemu, a da bomo pregledali material, ugotovili, kaj naj bi z novo poslovno skupnostjo dosegli in če bomo našli v njej svoje interese, bomo vsekakor pristopili. Mislim, da so boljše dolgoročne zveze in aranžmaji, saj nudijo koristi tako proizvajalcem kot kupcem.

Pred nedavnim smo dobili samoupravni sporazum, s ka-

terim naj bi bili urejeni odnosi članic, podani cilji, prednosti in razlogi za ustanovitev. Naše strokovne službe analizirajo vsebino dokumenta, ki ga bodo kmalu dale v javno razpravo in pričakujem, da se bomo še pred poletnimi počitnicami odločili, če bomo pristopili.

In kaj bi dala po vašem mnenju taka poslovna skupnost tako vam kot ostalim članicam?

Predvsem moramo najti interes za povezavo, sicer nima podpisovanje sporazuma nobenega smisla. Naš interes bi bil v tem, da dela kemikalij, ki jih proizvedemo, ne izvozimo kot surovine direktno v tujino, ampak da se s pomočjo takih dolgoročnih povezav naši proizvodi oplemenitijo in da jih nato oplemenitene v reproverigi izvozimo. Na tak način bi v skupnosti našli tudi mi svoj ekonomski interes, globoko ekonomsko logiko.

Zakaj je bila Rafinerija Reka v prvem planu? Zagotovo zaradi lokacijskih prednosti, tudi ona proizvaja nekatere petrokemikalije in oskrbuje slovensko tržišče že dolga leta. Zato je po moje logično, da je bila že v začetku povabljen v poslovno skupnost. A ker tudi Rafinerija Sisak proizvaja petrokemikalije, so se pozneje odločili, da povabijo tudi nas. In mislim, da je to v redu.

J. K.

Za boljše delo

Če primerjamo poslovanje v letu 1984 in v posameznih trimesečjih leta 1985, vidimo, da sta se na posameznih bencinskih servisih izboljšala postrežba in odnos do kupcev. Elementov za te premike je več, a v osnovi je treba omeniti predvsem dva — ukinitve bonov, ki so dajali pravice do količin ter prejem dveh turističnih bodečih než za celotno delovno organizacijo. Pozitivne spremembe so se pojavile že v letu 1985 in so bile rezultat aktivnosti v posameznih TOZD in odnosa vseh zaposlenih do dela.

Strokovne službe, ki so spremljale tako pozitivne učinke kot tudi posamezna odstopanja, so pripravile program za boljše ponudbo uslug, ki ima nekaj osnovnih elementov. 1. maja so delavci dobili nove uniforme, uvedeno je tekmovanje za najboljši bencinski servis v posameznih temeljnih in v delovni organizaciji in sektor organizacije trgovine na drobno bo izpopolnjen z novimi delavci, ki bodo

stalno spremljali delo na bencinskih servisih, instruirali, pomagali in usmerjali, kar naj bi pripomoglo, da bi zares pripravljeni začeli novo turistično sezono 1986.

Sestanki poslovodij posameznih bencinskih servisov in vodstva delovne organizacije so dosegli namen in bi morali postati praksa, saj je njihova analiza pokazala, da so dali pozitivne učinke in kar je najpomembnejše, prisotni so imeli možnost za izmenjavo predlogov, želja, potreb in zahtev.

V letu 1986 naj bi dogradili tudi novi sistem ocenjevanja bencinskih servisov, s katerim bomo pomagali tako strokovnim službam delovne in temeljnih organizacij, kot tudi zaposlenim na bencinskih servisih.

Vse aktivnosti, ki smo jih izvedli v letu 1985 in nadaljevali v začetku leta 1986, bodo vsekakor pripomogle k bistvenemu izboljšanju vsega tistega, zaradi česar smo dobili bodečo nežo.

U. D.

Novo oblikovanje cen

Po zakonu o sistemu družbene kontrole cen in opredelitvah o politiki cen v družbenem planu Jugoslavije za razdobje 1986—90 naj bi tudi na področju energetike prešli od dosedanjega administrativnega sistema oblikovanja cen na svobodnejše urejanje tega vprašanja, pri čemer bi sprejelo najpomembnejše odločitve samo združeno delo. Za posamezne energetske dejavnosti naj bi združeno delo po samoupravnih poti sprejelo tako imenovane sklepne elemente ter normative in merila, na podlagi katerih bi se oblikovale predvsem proizvodni stroški in tako oblikovani cenami, čeprav je donosnost v primerjavi s preteklim letom bistveno manjša in je zato zmanjšana tudi sposobnost domačih proizvajalcev za vlaganje v nove raziskave in usposabljanje novih proizvodnih polj surove nafte in zemeljskega plina.

Za področje nafte, naftnih derivatov in zemeljskega plina je to urejeno s posebnim odlokom, ki ga sprejme skupščina splošnega združenja naftnega gospodarstva Jugoslavije. Tak odlok je bil sprejet na seji skupščine 27. marca 1986. Dolej pristojni zvezni organi niso dali pripomb oziroma svojih stališč, ki bi morebiti terjale ponovne razprave in prilaganja. Zato pripravlja naftno gospodarstvo po določitvi tega odloka konkretne izračune prodajnih cen za surovo nafto in zemeljski plin in seveda končne prodajne cene na temelju veljavnih dodatkov po predpisih družbene skupnosti. Naftnoplinsko gospodarstvo želi, da se sprejeti novi sistem čimprej uveljavi in sicer že pri prvi spremembi cen, ko bodo doseženi pogoji za spremembe zaradi gibanja cen na svetovnem tržišču ali kakšni drugi pogoji, ki bi imeli večji vpliv in bi povzročili potrebo po spremembah sedanjih cen.

Na kratko bomo opisali najpomembnejše značilnosti novega načina oblikovanja cen.

Cene za surovo nafto domače proizvodnje bomo tudi vnaprej oblikovali na pariteti uvozne nafte. To pomeni, da bodo dinarske cene za domačo nafto, naloženo na prevozno sredstvo oziroma pripravljeno za cevovodni transport

na proizvodnem polju v povprečju enake povprečni dinarski ceni uvozne nafte fco jugoslovanska meja. Takšno izhodišče je sprejeto predvsem zato, ker je v skupni jugoslovanski porabi več kot dve tretjini uvozne nafte. Za domače proizvajalce je to ugodno, kadar cene uvozne nafte rastejo, manj ugodno pa, kadar padajo. Kljub velikim padcem cen surove nafte na svetovnem trgu razmeroma drago pridobivanje domače nafte še vedno daje precejšnje razlike med proizvodnimi stroški in tako oblikovanimi cenami, čeprav je donosnost v primerjavi s preteklim letom bistveno manjša in je zato zmanjšana tudi sposobnost domačih proizvajalcev za vlaganje v nove raziskave in usposabljanje novih proizvodnih polj surove nafte in zemeljskega plina.

Usklajevanje cen derivatov, surove nafte in zemeljskega plina z uvoznimi cenami opravi trimesečno, lahko pa tudi pogostejše, če so odstopanja v odnosu cen do cen uvozne nafte in plina za 5 % višja ali nižja. Veljalo bi omeniti prehodno fazo, ki se nanaša na cene domačega zemeljskega plina. Ta cena je namreč precej pod ravni cen uvoznega zemeljskega plina in bo zato usklajevanje cen uveljavljeno postopoma do konca leta 1986.

Domača proizvodnja surove nafte in zemeljskega plina je edini del naftnega gospodarstva, za katerega je skupni element cena uvozne nafte, ne pa neki drugi elementi, normativi in merila, po katerih naj bi oblikovali prodajalčeve prodajne cene. Reči je treba, da je te elemente izredno težko poenotiti in bi jih morali na nek način kreirati, če bi cena uvozne nafte padla pod proizvodno ceno na naših naftnih poljih, to proizvodnjo pa bi iz kakšnih drugih razlogov želeli obdržati na doseženi ravni, ali jo celo povečevati.

Seveda ima oblikovanje rafinerijskih prodajnih cen za naftne derivate svoje posebnosti. Najvažnejši element je cena vhodne surovine, to je surove nafte, ki zavzema v skupni prodajni ceni v sedanjih pogojih dobrih 90 % skupne vrednosti rafinerijskih prodajnih cen za naftne derivate. Razlika do polne vrednosti je t. i. rafinerijska marža, ki se deli na

dva dela — na čisto rafinerijsko maržo za pokrivanje vseh stroškov predelave, za enostavno in razširjeno reprodukcijo (materialne in druge poslovne stroške, amortizacijo, družbene dajatve iz dohodka, osebne dohodke, sredstva za poslovni sklad itd.) ter stroške, ki nastanejo pri transportu nekaterih vrst naftnih derivatov od rafinerije do kupca.

Rafinerijska marža za pokrivanje stroškov se oblikuje po celi vrsti sprejetih elementov in normativov za porabo materiala in po drugih normativih in merilih, česar tokrat ne bi posebej obravnavali.

Kalkulativni odvisni stroški za naftne derivate, ki so do nadaljnjega sestavni del rafinerijske marže, obsegajo stroške prevoza od rafinerije do prodajnih mest oskrbovalnih organizacij in druge odvisne stroške, vključno z izgubami blaga, kot je na splošno uveljavljeno v prometu z vsemi vrstami blaga.

V ekonomskem smislu bi bila rešitev boljša, če ti stroški ne bi bili zajeti v rafinerijski marži in bi pri oblikovanju maloprodajnih cen upoštevali take stroške kot so v resnici, medtem ko so jih doslej vedno potiskali kot kalkulativni element med realne vrednosti in so povzročali spore med rafinerijami in preskrbovalnimi organizacijami. Tokrat sprememb zaradi tega niso uveljavili, ker so pristojni organi želeli, da obdržimo na vsem območju SFRJ tudi vnaprej enake maloprodajne cene (motorni bencini, diesel gorivo, ekstra lahko kurilno olje za gospodinjstva), medtem ko bi pri drugačni rešitvi morali najbrž oblikovati conske prodajne cene za te vrste naftnih derivatov.

V skupnih elementih so določili razmerje prodajne cene posameznih vrst naftnih derivatov v odnosu na vhodno ceno surove nafte skoraj enako kot so bila ta razmerja doslej v skupni rafinerijski prodajni ceni derivatov, ki je obsegala tudi stroške rafinerijske predelave in odvisne stroške. Odslej bodo stroške rafinerijske predelave obračunavali enakomerno na vse vrste naftnih derivatov, odvisne stroške pa seveda samo na tiste, na katere se tak način oblikovanja cen nanaša. To pomeni, da bodo tudi v bodoče v objektivno boljšem položaju tiste rafinerije, ki s čim manjšimi stroški predelujejo surovo nafto v večje število več vrednih naftnih derivatov.

Podobno kot za naftne derivate, ki jih proizvajajo t. i. energetske rafinerije, so ele-

menti, normativi in merila na-rejeni tudi za izdelke oljnih rafinerij.

Za oblikovanje razlike v ceni, potrebne za pokrivanje stroškov blagovnega prometa z naftnimi derivati (trgovska marža) so prav tako sprejeti skupni elementi, normativi in merila, ki upoštevajo specifičnosti te dejavnosti naftnega gospodarstva. Višina marže se bo spreminjala v odvisnosti od vpliva posameznega elementa in gospodarskih gibanj in bo uveljavljena vedno le takrat, kadar se bodo spreminjale rafinerijske prodajne cene oziroma maloprodajne cene zaradi spremenjenih družbenih dajatev, ki so kalkulativni element maloprodajnih cen.

Izračuni marže po teh elementih, normativih in merilih so nesporno pokazali to, kar dokazujemo že vrsto let — da so dosedanje marže pre nizke in da jih je treba povečati. Danes namreč ne pokrivajo niti stroškov enostavne reprodukcije in so daleč pod maržami, ki veljajo na razvitih trgih. Razlike so tako visoke, da jih bo potrebno postopno uravnati, da bi sčasoma z maržo pokrivali tudi potrebe po razširjeni reprodukciji. To zблиževanje ne bo lahko, čeprav so argumenti zanj neizpodbitni.

Cenejši zemeljski plin

Padanje cen kurilnih olj na svetovnem trgu vpliva tudi na nabavno ceno zemeljskega plina. Na osnovi nove eskalacijske enačbe, ki je bila dogovorjena s sovjetskim dobaviteljem plina in z upoštevanjem stroškov transporta, je bila s 1. aprilom 1986 določena nova prodajna cena zemeljskega plina v višini 61,08 din/m³, kar pomeni 16,5-odstotno znižanje.

Kako v Dravogradu

Skladišče Dravograd, ki sem ga obiskala, da bi se pogovorila o problemih zaposlenih in o oskrbi koroške regije, je lepo urejeno. V letu 1985 so namreč opravili večja rekonstrukcijska dela, pri čemer je bila med najvažnejšimi ureditev okolice, kanalizacije in asfaltiranje cestišča.

Skladišče je vse od povojnih časov naprej oskrbovalo koroško regijo, to je družbeni sektor in bencinske servise, ki jih je bilo do priključitve enote Istrabenz 7, sedaj pa jih je 8. Oskrba je do leta 1984 potekala skoraj nemoteno, saj je bilo v skladišču poleg ostalega preko 700 m³ rezervoarskih kapacitet. Poslovodkinja skladišča Milka Žugelj, ki je prijazno razkazala prostore in posredovala podatke, je povedala, da so te rezervoarske kapacitete zadostovale za nemoteno oskrbo tudi v času pomanjkanja goriv in predvsem v zimskem času, ko je prometna povezava regije problematična. Nemalokrat se namreč zgodi, da je klanec pri Mislincu zaprt za dalj časa, pa tudi povezava z Mariborom ni boljša. Ob tem je treba poudariti, da skladišče ustvarja okrog 19 % prometa in približno 20 % prodaje dodatnega asortimenta tozdr. Oskrbuje pa poleg bencinskih servisov še družbeni sektor, večje delovne organizacije kot so Lesna Slovenj Gradec, Železarna Ravne, Rudnik Mežica, Gorenje v Muti, Tovarno ivernih plošč v Otiškem vrhu, Viatorgrad Prevalje, Avtoprevoz Dravograd in druge.

V letu 1984 je bilo najprej ukinjeno skladišče oziroma manipulacija z bencini, v jeseni istega leta pa tudi manipulacija s srednjimi destilati. V začetku leta 1985 pa je bilo uki-

njeno tudi skladišče dodatnega asortimenta, tako da poteka dobava sedaj za goriva direktno in iz skladišča Celje, za dodatni asortiment pa v celoti iz skladišča Celje. Ukinitve manipulacije je bila pogojena z zahtevo inšpekcijskih služb, saj skladišče ni ustrezalo zahtevam, medtem ko je bila o ukinitvi dodatnega asortimenta odločitev sprejeta v takratni tozdr Debeli prodaja.

Navedeni ukrepi so povzročili precejšnje težave pri oskrbi, zlasti pri gorivih, kar je bilo še posebej čutiti ob pomanjkanju v letu 1985, ko je bila celotna regija praktično brez najmanjših zalog. V zimskem času so se pojavljale težave s transportom iz že navedenih vzrokov. Ukinitve skladišča dodatnega asortimenta pa je povzročila zmanjšanje prodaje na vseh enotah, saj iz objektivnih razlogov dobava iz skladišča Celje ni mogla biti tako ažurna kot iz področnega skladišča v Dravogradu.

Takoj po ukinitvi skladišča goriv v Dravogradu so se začele intenzivne priprave za rešitev problematike. Varianta nadomestila v Slovenj Gradcu je zaradi požarnovarnostnih predpisov odpadla, tako da so v teku priprave na gradnjo rezervoarskih kapacitet in manjšega internega servisa v Otiškem vrhu, kejr je lokacija urejena že od leta 1976. Kolikor bi bila gradnja realizirana v letu 1986, potem bi bil rešen problem oskrbe z gorivi za dalj časa, v nasprotnem primeru pa vsi navedeni problemi ostanejo aktualni še naprej. Gradnjo so podprle vse občine regije in tudi solidarno združile sredstva za zagotavljanje finančne konstrukcije.

Na poti do lastne nafte in plina

Že s skupnimi temelji plana razvoja za srednjeročno obdobje, 1986—1990, pa tudi z drugimi planskimi dokumenti smo se opredelili za raziskave nafte in plina in SOZD Petrol je nosilec teh raziskav za Slovenijo. Razen raziskav v severovzhodni Sloveniji so predvidene še raziskave v drugih republikah in morda tudi v tujini. Vanj se bo vključila tudi DO INA Nafta Lendava z dejavnostjo raziskave in proizvodnja nafte in plina INA Nafta Lendava, ki je sicer članica SOZD INA.

S partnerji iz Jugoslavije so pol leta potekala pogajanja o skupnih raziskavah v Črni gori, zadnjega aprila pa je bil podpisan samoupravni sporazum, kar pomeni, da Petrol sodeluje v raziskavah v Črni gori.

Partnerji sporazuma so: Jugopetrol Kotor, ki bo imel 40 % deleža skupne naložbe, INA Nafta-plin s 27,5 %, Nafta-gas iz Novega Sada s 27,5 %, SOZD Petrol s 5 % deležem.

Jugopetrol mora po nalogu pristojnih v republiki zadržati vsaj sedanjih 40 % udeležbe, medtem ko sta Nafta-plin in Nafta-gas pripravljena znižati svoj delež v korist morebitnih drugih interesentov. Petrolova udeležba je predvsem zaradi ekonomskih sposobnosti razmeroma nizka. Partner sporazuma z natančno določenimi pravicami in obveznostmi bo tudi nova TOZD Jugopetrola Južni Jadran, ki bo pravno in operativno zadolžena za izvajanje raziskovalnih in eksploatacijskih poslov.

Raziskovalna dela, ki so jih že opravili na raziskovalnem območju, so izključna »lastnina« Jugopetrola Kotor in znašajo po sporazumni oceni 4,5 milijarde dinarjev in to vsoto vnaša Jugopetrol kot svoj začetni vložek. Za dogovorjeni obseg nadaljnjih raziskav v prihodnjih petih letih bo potrebnih še 13,2 milijarde dinarjev. A ker Jugopetrol ne bo vložil v raziskovanje novih sredstev, temveč bo dodal razliko do 40 % svojega deleža šele za pripravo in eksploatacijo odkritih naftnih ali plinskih polj, morajo zagotoviti vseh 13,2 milijarde dinarjev drugi partnerji sporazuma. Nafta-plin bo vložil 45,84 %, Nafta-gas 45,84 % in Petrol 8,32 % zneska.

Če raziskave ne bodo uspešne, bodo vložena sredstva izgubljena, sicer pa se bodo vrnila skupaj s sredstvi, ki jih bomo pozneje vlagali v pripravo polj za eksploatacijo, v revaloriziranih zneskih v desetih letih od začetka eksploatacije in to še pred delitvijo dohodka med partnerje.

Sporazum je sklenjen za določen čas z natančno določenimi zamiki. Raziskovalna faza

traja 5 let, vračanje vloženi sredstev in udeležba v dohodku 10 let od dneva, ko bodo začeli eksploatirati, pravica do prednostnega nakupa deleža nafte in plina pa še nadaljnjih pet let. Po tem roku bo edini koristnik Jugopetrol Kotor oziroma TOZD Južni Jadran.

Raziskovalno in eksploatacijsko območje sta blok 2 in 3, ki zavzemata okrog 4300 km² Črnogorskega primorja, na katerem so že opravili omenjene raziskave po pogodbi z ameriškim partnerjem. Raziskovalno območje se lahko sporazumno razširja.

In kakšni so družbeni vidiki sporazuma?

Poglavitni namen naložbe je v tem, da bi odkrili in izkoristili čim večje vire domače energije. Sredstva pa vlagamo v območja, v katerih je po dosedanjih ugotovitvah najbolj verjetno, da bomo odkrili nafto in plin.

Sovlaganje temelji na poslovnem interesu partnerjev in mu ni botrovala nobena družbena prisila. Pomembno pa je tudi to, da bodo vzpostavljeni s tem skupnim nastopom novi odnosi med organizacijami združenega dela, ki so bile dolga leta zaprte v sisteme naftno-plinskega gospodarstva in meje družbenopolitičnih skupnostih.

S 5-odstotno udeležbo Petrola v skupni naložbi ne bo ogrožen program raziskav v Sloveniji, saj bodo v ISNAP združena sredstva gospodarstva porabljena samo za raziskave v Sloveniji. Letošnji delež Petrola v raziskave v Črni gori pa bo znašal 200 milijonov dinarjev. Če se bodo predvidevanja uresničila, bo tudi Slovenija povečala količine lastne domače nafte, s čimer se bo zmanjšala njena odvisnost od uvoza in s tem tudi skrb za zbiranje deviz, namenjenih energetskim potrebam.

Ekološka sanacija Pesniške jame

Rafinerija Maribor je do leta 1982 odlagala ostanek rerafinacije rabljenih mineralnih olj v ilovnato kotanjo nedaleč od Pesnice pri Mariboru. Zaradi ogrožanja voda v Pesniški dolini je bila izdana odločba o popolni sanaciji odlagališča.

Odlagališče ima obliko bazena pravokotne oblike s stranicami 60×50 m, globoko je povprečno 2 m. Ograjeno je z žično ograjo in zavarovano z obrobniimi jaški in nasipi.

ZRMK iz Ljubljane je na podlagi meritev in analiz ter sondiranja terena ugotovil, da je na odlagališču:

4.000 m³ oljne emulzije, ki vsebuje 80 % vode in 20 % mineralnih olj

3.000 m³ zmesnega sloja kisle raztopine vode, ki vsebuje tudi spojine železa in težkih kovin

4.800 m³ spodnjega sloja, ki ga sestavlja gošča gudrona in žveplove kisline.

V letu 1983 je DO Rafinerija Maribor naročila pri SMELT projekt za sanacijo Pesniške jame. Ko so v SMELT proučili vse možnosti za sanacijo, so predlagali kot najhitrejšo in najcenejšo rešitev, da odlagališče zasujemo z elektrofilitrskim pepelom. Ker nasip med jamo in dolino, po kateri teče v oddaljenosti 80 m potok Gačnik, ni bil dovolj utrjen, je zaradi navažanja EF pepela grozila nevarnost, da bo nasip zdrsnil v dolino. Dovož EF pepela so takoj prekinili, nasip pa utrdili z jekleno zagatno steno.

V letu 1985 smo zato nadaljevali z iskanjem najprimernejše variante sanacije. Izvršene so bile vse potrebne dodatne analize, SMELT pa je ponovno preveril vse znane možne postopke za dokončno

rešitev problema. Elaborat, ki je nastal na osnovi ponovnih preverjanj, smo poslali v oceno skupini SEPO (Skupina za oceno posegov v okolje, ki deluje v Inštitutu »Jožef Stefan« v Ljubljani).

Mnenje skupine SEPO je naslednje:

Najprej je potrebno utrditi nasip, nato pa sanirati odlagališče z zasutjem.

SMELT je predlagal za zasutje dve varianti in sicer domačo varianto, ki bi jo izvedli SMELT, ZRMK in GZ ter varianto, pri kateri naj bi sodelovala zahodnonemška firma GFS.

SEPO daje prednost domači varianti, ki bi trajala dalj časa in ne daje zadostnih tehničnih osnov (garancij!), je pa glede na družbenoekonomske razmere in usmeritve pravilna. Domača varianta je interdisciplinarno zasnovana in omogoča pridobitev dragocenih izkušenj za druge podobne primere, ki jih ne manjka. Vzporedno se bo namreč razvijala celotna veriga od rasti znanja in vzgoje kadrov do razvoja domače procesne opreme. Za zahodnonemško varianto bi potrebovali okoli 1,5 milijona DM, kolikor ne moremo zbrati.

Razvojno-planski sektor SOZD PETROL je vzpostavil stike z INO — Rafinerija Reka, ki ima podoben problem. V rafineriji Urinji uničujejo (nevtalizirajo) odpadni gudron, ki nastaja pri rafinaciji parafina v stari rafineriji na Mlaki (vsebuje 40 % žveplove kisline) na tehnično preprosto, stroškovno nezahteven, vendar za okolje in delavce, ki ta posel opravljajo, zelo nevaren način. Gudron dodajajo mletemu ži-

vemu apnu; pri tem se sproščajo precejšnje količine toplote (lahko nastane tudi požar), nastaja pa popolnoma nevtralen, netopen in za okolje neškodljiv prah, ki ga je mogoče deponirati na posebnih mestih.

Strokovnjaki iz INE — Rafinerija Reka, ki so sistem zasnovali in ga v krogu rafinerije tudi učinkovito uporabljajo, so se povezali z ljubljansko OZD Hidroinženiring, s katero pripravljajo načrte za procesno opremo, ki bi omogočila nevtralizacijo gudrona izven rafinerijskega kroga, kar bi bilo za okolje nenevarno, vendar pa do skrajnosti učinkovito. Zaprošili smo jih za ponudbo in terminski plan popolne sanacije Pesniške jame.

V SOZD PETROL smo v tem trenutku pred odločitvijo: ali nadaljevati s SMELTOM, ZRMK in GZ, ki so sposobni rešiti problem Pesniške jame, vendar nimajo izkušenj, s katerimi razpolagajo predstavniki INE — Rafinerija Reka in Hidroinženiringa. Eni kot dru-

gi ne morejo dati garancij, ki jih nudi zahodnonemška firma. Stroške sanacije, ki bi nastali s postopkom, ki ga je predlagal SMELT, ocenjujemo na 700 milijonov din, zahodnonemška varianta ni dražja, a zahteva devizna sredstva, okoli 300 milijonov din, na ponudbo INA — Hidroinženiring pa še čakamo.

Za katerokoli varianto se bomo odločili in če bomo uspešno zagotovili vsa potrebna sredstva, bo časovno potekala sanacija takole:

— izdelava tehnološkega projekta in investicijskega programa 30. 6. 1986

— soglasja na tehnološki projekt, lokacijska dokumentacija 30. 9. 1986

— PGD, PZI, soglasja na projekte in sprotna nabava dela opreme 31. 1. 1987

— dokončno kompletiranje opreme in montaža 31. 3. 1987

— pričetek del 1. 4. 1987

— zaključek del 31. 12. 1987.

A. Peternel

Računalniška podpora upravljanja

Delavci Petrola smo prisostvovali posvetovanju z naslovom Računalniška podpora upravljanja v organizacijah združenega dela.

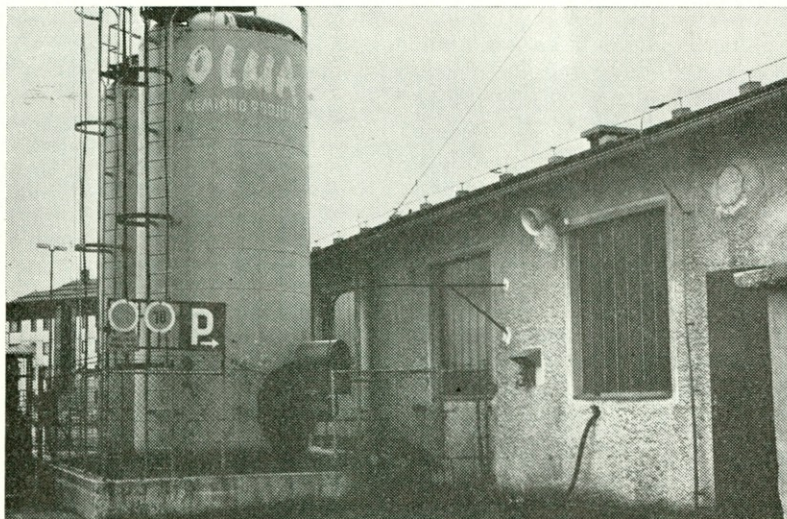
Teme posvetovanja so bile: informacijski sistem za potrebe upravljalcev in posloводства,

oblikovanje računalniško podprtega informacijskega sistema za prodajno funkcijo, racionaliziranje izmenjave podatkov za potrebe upravljalnega informacijskega sistema, zanesljivost računalniške obravnave podatkov in

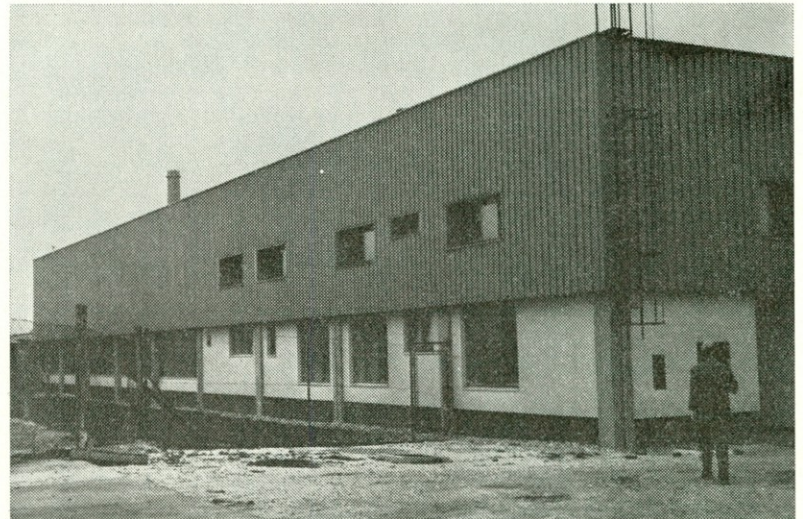
okrogla miza na temo Javna mreža za prenos podatkov v Sloveniji.

Glede na to, da si je SOZD Petrol postavila za cilj v naslednjem srednjeročnem obdobju postavitev računalniško podprtega informacijskega sistema, smo iz referatov povzeli, kakšne možnosti nam bo nudil računalnik, tako na področju materialno-finančnega poslovanja, interne banke, zunanjetrgovinskega poslovanja, planiranja, prav tako so bili nakazani problemi, s katerimi se OZD, ki so na tem področju med najrazvitejšimi, srečujejo in jih enkrat uspešno, drugič manj uspešno rešujejo.

M. L.

Delovni prostori OLME so bili povsem dotrajani

Zato so začeli graditi nove. Pred nami je »I. faza«

O energetskih problemih na najvišji ravni

V Ženevi je bilo zasedanje Komiteja za plin Evropske komisije pri Združenih narodih, na katerem so med drugim razpravljali tudi o splošnih energetskih problemih na področju Evropske ekonomske komisije, o trenutnem stanju in pogledih na razvoj oziroma srednjeročne in dolgoročne perspektive plinskega gospodarstva ter o delu posameznih skupin strokovnjakov.

Evropska ekonomska skupnost si prizadeva, da bi obdržala vodilno vlogo, ki jo ima pri analiziranju energetskega položaja na svojem področju in iskanju poti za povečanje trgovine na področju energije in sodelovanja med deželami z različnimi ekonomskimi in socialnimi sistemi. Pri tem želi uporabiti dobljene izkušnje, da bi se v prihodnje izognila morebitnim krizam. Mnenja je, da se kljub razmeroma ugodnemu položaju v večini dežel ekonomske skupnosti ne bi smeli prepustiti samozadovoljstvu. Študija »Tranzit energije v EES« je ugotovila, da je bil pri oblikovanju objektivnejše energetske politike napravljen v zadnjem času bistven korak naprej. Prilagajali se niso samo pri proizvodnji energije in trgovanju z njo,

temveč tudi pri uporabi. Kljub temu pozitivnemu razvoju pa se še vedno pojavljajo številni problemi, zaradi katerih ostajajo nekatera stanja, na primer prepočasna stopnja rasti izkoristka energije, nezadovoljiv nivo naftne uvozne odvisnosti večine dežel, nedorečenost v zvezi z razvojem cen na svetovnem energetskem tržišču in premajhno uvajanje bistvenih novih in obnovljivih virov v nacionalnih energetskih bilancah.

Posebna pozornost je bila posvečena problematiki trgovanja z energijo na relaciji Vzhod—Zahod. To trgovanje je za deleže EEK posebnega pomena, a v zadnjem desetletju se je bistveno spremenilo tako v pogledu količin, kot tudi deleža in pomena. Med leti 1973 in 1984 se je količina izvožene energije iz Sovjetske zveze in vzhodne Evrope v zahodno več kot podvojila — od približno 70 milijonov ton na 155 milijonov ton (1000 m³ zemeljskega plina je 0,9 tone). Od skupne trgovine z energijo v smeri Vzhod—Zahod je znašal v letu 1984 delež surove nafte in njenih derivatov 67 %, zemeljskega plina 19 %, premoga 12 % in elektrike 2 %. Ta trgovina, ki je predstavljala za zahodno

Evropo v letu 1973 samo 7 % skupnega zahodnoevropskega uvoza energije, je leta 1984 porasla že na 18 %. Delež zahodnoevropske porabe energije, pokrit z uvozom z Vzhoda, je od 6 % v letu 1973 porasel na 12 % v letu 1984. Z dobavami z Vzhoda so pokrili 18 % porabe surove nafte, 15 % porabe plina in 8 % porabe premoga.

Vzhodna Evropa, vključno s Sovjetsko zvezo, je imela glavno korist od trgovanja v večjem iztržku konvertibilne valute. Med leti 1973 in 1984 je prihodek narasel za Sovjetsko zvezo od 1,8 milijarde dolarjev na 21,5 milijarde in za ostale dežele vzhodne Evrope od 0,9 milijarde dolarjev na 5,2 milijarde. Leta 1984 je prihodek od izvoza energije znašal za vzhodno Evropo, vključno s Sovjetsko zvezo, 55 % od skupnega iztržka trde valute, leta 1973 pa le 19 %.

To trgovanje ima tudi za Zahod določeno korist, ker se povečuje izvoz blaga in tudi število dobaviteljev energije. Med leti 1973 in 1984 se je izvoz blaga povzpел od 5 milijard na 10,8 milijarde dolarjev.

Prvi opozorilni znaki za zmanjševanje trgovine z energijo v smeri Vzhod—Zahod, ki so bili omenjeni že na posvetovanju vladnih strokovnjakov dežel EEK v septembru lanskega leta, so bili v zadnjih mesecih potrjeni. Medtem ko je dobava zemeljskega plina v lanskem letu rahlo porasla, se je izvoz surove nafte in njenih derivatov zmanjšal za približno 25 %. Seveda se zastavlja vprašanje, če bi izvoz plina mogel ali moral biti protitež oziroma nadomestilo za zmanjšano trgovanje na področju surove nafte in njenih derivatov. V razpravi so nekateri delegati menili, da ne zadošča, če samo ugotavljamo navedena dejstva, temveč da je treba raziskati in opisati razloge, ki so pripeljali do njih.

Glavna vloga med tehničnimi vprašanji s tega področja je zanesljivo pripadala ukrepom za varčevanje z energijo in njihovi učinkovitosti. Ugotovljeno je bilo, da si večina dežel EEK prizadeva, da bi bili čim bolj učinkoviti ter da imajo nekatere dežele v tem pogledu res pomembne prihranke. Posebej bi lahko omenili Nizozemsko in Zvezno republiko Nemčijo. Ta prizadevanja so pri uporabi plina usmerjena v preprečevanje izgub toplote, še bolj pa v uporabo primernejših in varčnejših tehnoloških rešitev za uporabo plina kot energenta.

Izvolili smo novo vodstvo sindikata SOZD

V petek 25. 4. 1986 je bila programsko volilna seja koordinacijskega odbora sindikata SOZD Petrol. Za novega predsednika je bil izvoljen Stojan Žgavc iz DO Trgovina — TOZD Trgovina Nova Gorica, za namestnika pa Marjanca Langerholca iz DSSS SOZD, v izvršnem odboru KOS SOZD so poleg njiju še Breda Venturini — DO Istra-benz, Minka Demšar — DO Zemeljski plin, Nadja Ličan — DO Gostinstvo, Silvo Mesarec — DO Rafinerija, Jože Kus — DO Olma in Igor Knap — DO Transport. Ob prevzemu dolžnosti je Stojan Žgavc izrekel zahvalo za uspešno delo dosedanjemu predsedniku KOS Jožetu Peterki.

V ostalem delu seje je bil večji del razprave namenjen problemom o nadaljnji proizvodnji v DO Rafinerija, o čemer bomo poročali v naslednji številki. M. Z.

DNEVNO 16,65 MILIJONA SODČKOV

Članice OPEC so v prvih dveh mesecih letos proizvedle povprečno 16,65 milijona sodčkov surove nafte dnevno, medtem ko so je še lani decembra načrpale po 18,48 milijona sodčkov. Letošnji padec pripisujejo predvsem manjši proizvodnji v Iranu, Libiji, Alžiriji in Nigeriji, a v zadnjem času so se pridobljene količine spet dvignile na 17,3 milijona sodčkov dnevno, kar bo dvignilo tudi povprečje letošnjega prvega četrletja.

In koliko sodčkov surove nafte so načrpale članice OPEC v prvem trimesečju letos?

Država	IV. trimesečje 1985	I. trimesečje 1986
Saudska Arabija	4,2	4,3
Iran	2,3	2,0
Irak	1,7	1,6
Združeni emirati	1,2	1,3
Kuvajt	0,9	0,9
nevtralna cona	0,4	0,3
Katar	0,3	0,4
Nigerija	1,7	1,2
Libija	1,1	1,0
Alžirija	0,6	0,6
Gabon	0,2	0,2
Venezuela	1,6	1,6
Indonezija	1,2	1,2
Skupaj	17,6	16,8

Se bodo selili?

V tekočem letu naj bi se v Rogaški Slatini poslovili od svojega starega bencinskega servisa, ki ga nameravajo podreti. Novega bodo postavili ob obvoznici, vendar se delavci na servisu ne bojijo, da bi zaradi tega izgubili kupce goriv. Bolj se bojijo, da jim ne bodo ostali zvesti tisti, ki so doslej jemali pri njih blago dodatne ponudbe, saj bodo od samega mesta bolj oddaljeni, porabnikom pa je najbolj všeč, če imajo vse, kar potrebujejo, na dosegu roke.

Če bi imeli surovine...

Izredno slabo oskrbljenost industrije s surovinami in reprodukcijskimi materiali iz uvoza v prvih mesecih letošnjega leta je občutilo celotno gospodarstvo; marsikje so morali že ustaviti proizvodnjo ali pa preusmeriti delavce na tista dela, kjer imajo še prehodne zaloge materialov. Zastoj v oskrbi povzroča popolnoma spremenjeni pogoji na področju zunanje trgovine in pridobivanja deviz, ki so bili uveljavljeni v letu 1986. Znano je, da so bili v teku leta 1985 oblikovani in sprejeti novi zakoni o prometu blaga in storitev s tujino, o deviznem poslovanju in o kreditnih odnosih s tujino. Na kratko povedano je glavna značilnost zakonov v tem, da je potrebno vse devize, ki jih izvozniki prejmejo za opravljeni izvoz blaga oziroma storitev, prodati po uradnem tečaju na enotnem deviznem trgu, uvoz blaga oziroma storitev ter plačilo tujini pa se opravlja v okviru uvoznih režimov, ki so: prost uvoz (LB), uvoz na podlagi kontingentov (K), uvoz na podlagi dovoljenj (D), pogojno prosti uvoz (LBO).

Slovenija in Hrvaška sta se v razpravah o navedenih zunanjetrgovinskih zakonih trudili, da bi zagotovili povezavo med izvoznimi dosežki gospodarstva v posamezni republiki in možnosti uvoza; v tem sta le delno uspeli.

V preteklih letih smo surovine in reprodukcijske materiale za potrebe Rafinerije Maribor uvažali za devize, ki so jih v višini 10 % od doseženega deviznega priliva združevale vse

delovne organizacije — izvozniki v Sloveniji in ki so jih potem razdelili v enotah v okviru SISEOT.

Z novo uveljavljenimi zakoni za področje ekonomskih odnosov s tujino je bilo to združevanje v okviru slovenskega združenega dela odpravljeno. Uvoz je možen samo v okviru že navedenih uvoznih režimov, pri čemer pa 110. člen zakona o deviznem poslovanju določa, da se v slučaju, če ponudba in povpraševanje po devizah nista usklajena, za plačevanje v tujini prvenstveno zagotovijo devize za poravnava fiksnih in garantiranih obveznosti (tj. za obresti od glavnice tujim upnikom), za aktivne izvoznike za tiste organizacije, ki jim je izvoz prepovedan, za potrebe zveznih organov, za energetske surovine itd.

Zaradi ogromnega pritiska na devizni trg v prvih treh mesecih letošnjega leta so poslovne banke lahko zagotovile plačila za prvo in delno drugo prioriteto, izvajanja plačil za vse ostale prioritete pa niso bile sposobne opraviti zaradi pomanjkanja deviz.

Vse pomembnejše surovine in reprodukcijski materiali za rafinerijo (npr. aditivi, monoetilen glikol, surovine za proizvodnjo ceplatyna itd.), so na režimu pogojno prostega uvoza — to pa pomeni, da se ravno pri njihovem uvozu uporablja že omenjeni 110. člen zakona o deviznem poslovanju.

Zaradi tega se je vse prizadevanje, posredovanje in intervencije pri poslovni banki

(LB - GB Ljubljana) zaustavljalo ob pomanjkanju deviz. Šele v polovici aprila smo dosegli, da so odprli bančne akreditivne za plačilo blaga, ki se bo uvozilo (čeprav smo nekaj blaga uvozili tudi »na odprti račun« — to je, da nam je tuji dobavitelj dal blago na upanje, da bomo plačali, ko bodo zagotovljene devize).

Postavlja se vprašanje, ali so druge delovne organizacije imele zagotovljene materiale iz uvoza? Za delovne organizacije iz naše naftne branže imamo podatek, da je Rafinerija Zagreb v proizvodnji motornega olja stala, ker ni imela uvoznih aditivov, delno pa je delavce preusmerila na druge proizvodnje. V drugih organizacijah so si pomagali s kompenzacijami, tj. z izvozom določenih vrst svojih proizvodov za to, da bi uvozile surovine in repromaterialne. Nekje so imele večje zaloge surovin še iz preteklega leta (predvsem organizacije, ki so izvozniki — aktivci), kar pa ni prišlo v poštev pri mariborski Rafineriji, ker je vse drugo polletje preteklega leta že omenjeno združevanje deviz slabo delovalo zaradi premajhnega izvoza, nakup deviz za uvoz surovin s 70—90 % stimulacijo pa tudi ni prišel v poštev zaradi slabega ekonomskega položaja Rafinerije.

Ko je sredi aprila t. l. banka ob naših vztrajnih intervencijah le odprla akreditivne za uvoz repromaterialov, so bili podvzeti vsi ukrepi, da uvozni materiali takoj začnejo prihajati, tudi s kamionskim transportom. Seveda pa dobavitelji ne čakajo samo na naše naročilo surovin, zato bo potrebno še nekaj časa, da se proizvodne razmere v Rafineriji normalizirajo.

Ž. Železnik

Manjša prodaja derivatov

V Italiji so januarja prodali 8,13 milijona metričnih ton naftnih derivatov, kar je za 12 % manj kot v istem mesecu lanskega leta.

Po dobljenih podatkih so prodali bencina za avtomobile 897.000 ton, kar je za en odstotek več kot lani, plinskega olja pa 2,5 milijona ton, kar je za 16 % manj kot leto prej. Poraba diesel goriva za avtomobile, ki je znašala 1.087 milijonov ton, se je povečala za 1,3 %, prodaja kurilnih olj za gretje se je zmanjšala za 26 % — prodali so 1,35 milijona ton. Skupna poraba kurilnih olj je bila v istem času povečana za 11,5 % — na 2,7 milijona ton, od te količine so prodali 44,1 %, ali 1,7 milijona ton mazuta.

ZAHVALA

Iskrena zahvala vsem, ki ste pospremili mojo mamo Heleno GUTNIK na njeni zadnji poti, ji darovali cvetje, meni pa izrekli sožalje.

Hvala!

Vida Vydra

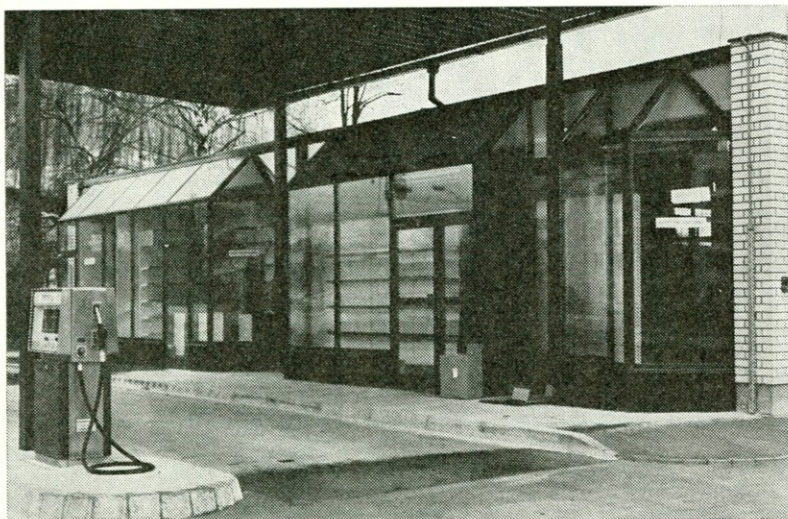
ZAHVALA

Ob prerani smrti dragega očeta se zahvaljujem sodelavcem TOZD Komerciala za izraženo sožalje in venec, ki so ga položili na njegov grob.

Iskrena hvala vsem

Tone Jazbar

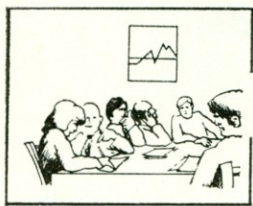
V Titovem Velenju so končno dočakali obnovljeni bencinski servis

»Končno« so rekli kupci, ki so morali od 1. julija 1985 do 22. aprila 1986 drugod kupovati goriva in blago dodatne ponudbe. Servis je v celoti obnovljen, ima večje kapacitete, objekt pa je bolj

funkcionalen. Za vsa dela so v TOZD odšteli okrog 80 milijonov dinarjev, za kupce pa bo skrbelo 8 prodajalcev

DELO POSLOVODNEGA ODBORA

Obravnava izhodišč za samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo na ravni SOZD.

Na seji je PO ocenil, da je trenutno nesmotrno pripravljati in sprejemati samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo na ravni SOZD, ker pristojni organi prav sedaj sprejemajo nov družbeni dogovor, ki bo na osnovi enotnih meril in kriterijev določil osnovna izhodišča za določene kategorije tipičnih profilov in poklicev. PO je prav tako ugotovil, da so DO in TOZD v preteklem in letošnjem letu pristopile k tako imenovanim panožnim sporazumom, ki so jih obvezali, da za določene delokroge uskladijo svoje samoupravne akte s panožnimi sporazumi. PO prav tako ugotavlja, da kljub morebitnemu enotnemu samoupravnemu sporazumu le-ta skozi instrumentarij ne bi mogel zagotoviti »pokrivanja« razlik v OD v tistih TOZD oziroma DO, ki poslujejo s slabšimi poslovnimi rezultati.

Kljub takšnemu načelnemu stališču, pa naj bi strokovne službe in komisije pristopile k pripravi enotnih meril in kriterijev za skupen samoupravni splošni akt, v katerem bi zlasti uredili odnose med TOZD, DO in DSSS pri izplačilih za jamčenega in najnižjega OD, za inovacije, racionalizacije in druge oblike ustvarjalnosti, pri izplačilih za posebne delovne pogoje (delo preko polnega delovnega časa, nočno delo, delo na nedeljo in praznike, delo po deljenem delovnem času, izmensko delo), nadalje višino OD pripravnikov, nagrade učencev in študentov, nadomestila za OD za čas odsotnosti z dela, povračila v zvezi z delom, regrese za prehrano med delom in tista sredstva skupne porabe, s katerimi bi kolikor se da izenačili pogoje in pravice delavcev.

PO je sprejel sklep, da komisije za usklajevanje OD v TOZD in DO pripravijo statistične primerjave in podatke, komisija SOZD, ki spremlja usklajevanje OD pa informacijo, ki jo skupaj z analitičnimi primerjavami in obrazložitvijo posreduje delavskemu svetu SOZD v obravnavo.

PO se je seznanil s poročilom o delu DSSS v preteklem

letu, s predlogom programa dela DSSS v letu 1986 in predlogom finančnega načrta za leto 1986. Ugotovil je, da bo morala DSSS v letošnjem letu glede na programske naloge zastaviti vse sile in moči, da bodo le-te opravljene strokovno pravilno, pravočasno in v dogovorjenem obsegu. Temeljne usmeritve programa dela DSSS bodo v letošnjem letu zlasti:

- zahtevne in obsežne aktivnosti pri razvoju in postavitvi informacijskega sistema SOZD Petrol;

- aktivnosti in naloge, izhajajoče iz analiz in študij glede oblikovanja in organiziranosti finančne funkcije v SOZD;

- preoblikovanje organiziranosti in izvajanje komercialne funkcije v SOZD na osnovi zahtev SDK in sprejetih sklepov predsedstva CK KZS;

- intenzivno prizadevanje vseh zaposlenih v DSSS za povečanje kvalitete opravljenih nalog, izboljšanje kadrovske strukture in razširitev storitev na nova področja dela.

PO je v razpravi ugotovil, da se pri delu DSSS pojavljajo dokaj zahtevne naloge, ki pogosto večjo angažiranost delavcev in drugačne organizacijske, tehnične in tehnološke prijeme kot v bližnji preteklosti. Ugotovil je, da kljub relativno visokemu znesku v finančnem načrtu na stroške sami delavci v DSSS nimajo bistvenega vpliva, ker več kot 80 % vseh izdatkov predstavljajo OD, ki so s povprečjem vezani na povprečje DO Trgovine. PO se je zavzel, da DS DSSS pošlje z manjšimi popravki poročilo o delu, predlog programa dela in predlog finančnega načrta v sprejem samoupravnim organom TOZD in DO.

Dogovor o najvažnejših investicijah v letošnjem letu.

O možnih investicijah v letošnjem letu je PO doslej razpravljal trikrat. Na seji strokovnega sveta SOZD v mesecu februarju je bil sprejet dogovor o treh skupinah investicij in sicer:

- investicije, za katere naj bi združevale vse TOZD in DO sredstva v dogovorjeni višini, na osnovi posebnih samoupravnih sporazumov, med te investicije smo uvrstili informacijski sistem in nakup poslovnih prostorov;

- investicije, za katere naj bi sredstva združevale posamezne TOZD in DO glede na njihov poslovni in razvojni

interes (raziskave v Črni gori in Sloveniji, nakup železniških cistern) in

- investicije po posameznih DO in TOZD.

Tak dogovor je bil potreben tudi zaradi nadaljnjega dela v strokovnih službah in načrtovanju v okviru ISNAP.

PO je na osnovi podatkov ugotovil naložbeno sposobnost naših DO in TOZD in skušal investicijske vrednosti, ki so bistveno presegale razpoložljiva sredstva, razmejiti in jih uskladiti z realnimi možnostmi in razpoložljivimi sredstvi. Zaradi tega so se obveznosti DO Trgovine za skupne programe zmanjšale približno za polovico, dogovorjeno pa je tudi, da bi za zamenjavo bencinskih agregatov in zamenjavo

enoplaščnih rezervoarjev z dvoplaščnimi na bencinskih servisih financirali kot investicijsko vzdrževanje.

DO Rafinerija naj bi zaradi slabih poslovnih rezultatov in minusa, ki ga izkazuje po posebnih obrazcih, zagotavljali iz združenih sredstev letos in v prihodnjem letu po 200 mio. din za nujno potrebno rekonstrukcijo in ekološko ureditev Pesniške jame.

DO Transport bo investiral v nakup 10 kompozicij transportnih vozil, DO Olma gradi mešalnico maziv, DO Zemeljski plin pa investira v nove plinovodne priključke, povezavo z Italijo in v raziskave podzemnega skladiščenja zemeljskega plina.

Z. Šefman

PLAČEVANJE DOLGA Z NAFTO

Irak bo del svojega dolga Italiji odplačal s surovo nafto. Dolg znaša 1,5 milijarde funtov, s 300 milijoni dolarjev, kolikor bo vredna poslana nafta, pa bodo v Bagdadu poravnali večji del kratkoročnih kreditov, ki so jih dobili od Italije.

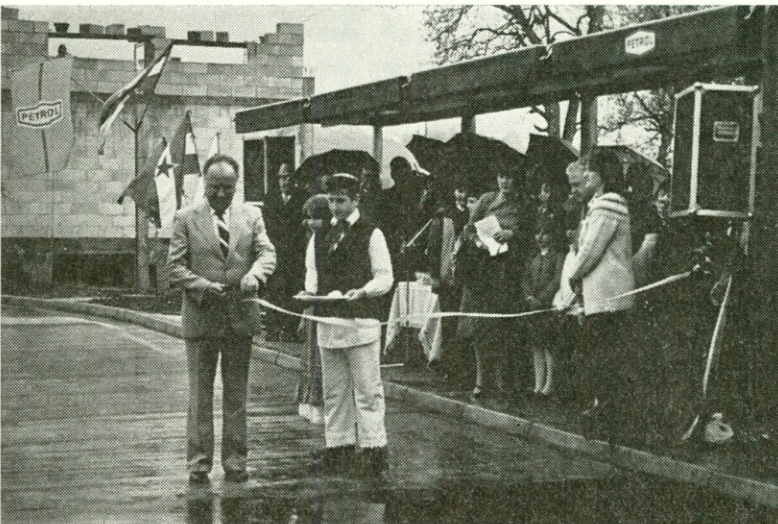
VEČJA PORABA

Mednarodna agencija za energijo je spremenila dosedanje ocene o porabi nafte, raz-

log pa je v nižjih cenah nafte in derivatov na svetovnem trgu. V državah OECD naj bi porabili letos okrog 34,3 milijona sodčkov dnevno, kar je za odstotek več kot so predvidevali. Povečala naj bi se tudi poraba bencina, medtem ko naj bi se poraba mazuta zmanjšala. Največ naj bi porabile Združene države Amerike — namesto dosedanjih 17,3 milijona sodčkov dnevno, 17,6 milijona, na evropskem trgu — brez socialističnih držav — pa naj bi se povečala za 0,9 %, na področju Tihega oceana za 2 %.

Nov bencinski servis

so dobili tudi v Starem trgu ob Kolpi, ki so ga odprli zadnje dni aprila.

NAGRADNA KRIŽANKA

Prišli - odšli

PETROL	MAJ	ISKREN ČLOVEK	ZELO MOČAN ČLOVEK	FEVDALNI VLADAR	BOLEZEN- SKO NA- BIRANI TEKMOČNI V TIKIVU	ITAL. FILM IGRALKA (IME IN PRIIMEK)	ČUFAR TONE									
RUSKI OSEBNI AVTO	M	O	S	K	V	I	Č									
SLOŽNOST, VIAJEM- NOST	E	D	I	N	O	S	T									
KUHINJ- SKA POSODA	S	K	L	E	D	A	SEŠTAVIL MARKO BERTONČIČ									
VITEZ PRED- JAMSKI	E	R	A	Z	E	M	ŠABAC									
KISEL- KAST OKUS VINA	C	I	K		MESTO V JUGOVILH- SRBIJI SILICIJ	N	I	Š	VRSTA ŽITA	IVAN POTRE	I	P	MANJŠA SLADKO- VODNA RIBA	TWAIN		
LJUDSKA TEHNIKA	L	T		PROIZVA- JALEC SIRA BOROVJE V SZ	S	I	R	A	R	VRSTA OBJEKIVA EMIL FILIPČIČ	Z	O	O	M		
CMERA	J	O	K	I	C	A		PARITERICA MOSKEGA VISOKA NOGAVICA	Ž	E	N	S	K	A		
ZDA	U	S	A	IGRALKA MARGARET	A	N	N		SLOV. PIS- (LEA) ROČNI PLANET	F	A	T	U	R		
PREPROST, OZEK MOST	B	R	V	GLAVNO MESTO GAME	REKA V AMSTER- DAMU	D	A	M		SLOV. GLE- DALISKI REŽISER (JANEZ)	S	E	N	I		
KRAJ V BANATU OB REKI DEGEJ	E	Č	K	A	PEŠNICA ŠKERL	A	D	A		ELEMENT VULKAN NA SICILIJ	E	L		NAŠA PEVKA ZAB. GLAS- BE (MEDA)		
EMBLEM	Z	N	A	K	JUNAKŠKA PEŠNITEV	KRILLO PEROT ZHRZNIJE- NA VODA	K	R	E	L	J	U	T			
ZELENOST	N	E	Z	R	E	L	O	S	T		ORGAN VIDA GOLDNI DEJAVEC	O	K	O		
JADRAN- SKI OTOK	I	Ž		KLIC, POZIV	A	P	E	L		NEEDIM SAMOSTAN OB OHRID- JEZ (SV.)	N	D		RADKO POLIČ IGRALKA FONDA		
- AMPAK, GOSPA, JAZ SEM VAS NAPADEL IZKLJUČNO ZARADI ...					D					E	N	A	R	J	A	MLADA KRAVICA
					N					A		V	A	D	I	
					K					U	B	A	N	E	C	
					A					M	A	R	A	N	A	

Prišli

DO Trgovina z naftnimi derivati

TOZD Trgovina Kranj
Peter Reš, prodajalec, Stanislava Jenko, prodajalka,

TOZD Trgovina Ljubljana
Igor Gros, prodajalec, Rudi Fink, prodajalec, Andrej Zajc, prodajalec, Ugnac Tičar, prodajalec

TOZD Vzdrževanje in investicije
Janez Jesenšek, monter črpalk, Marjan Ivanjko, samostojni gradbeni referent

DO Istra-benz

Franc Podovšovnik, vodja službe za OAP, Velina Mihalič, snažilka, Dragica Božič, snažilka, Ivan Longarič, prodajalec

DO Transport Ilirska Bistrica

TOZD Avtoservis
David Penko, vzdrževalec

DSSS
Suzana Mikoletič, pripravnica

DSSS SOZD
Jana Harej, vodja pisarne

Odšli

DO Trgovina z naftnimi derivati

TOZD Trgovina Kranj
Jože Robič, poslovodja, pokoj, Rudi Mandeljč, prodajalec

TOZD Trgovina Ljubljana
Milan Zavrl, prodajalec, Robert Rozman, vodja izmene, Emilijan Sodnik, prodajalec

DO Istra-benz

Viktor Obad, gasilec, Ivan Možina, prodajalec

DO Transport Ilirska Bistrica

TOZD Tovorni promet
Robin Perišič, voznik

TOZD Avtoservis
Franc Faber, čistilec

DO Rafinerija mineralnih olj

Željko Šegret, rafiner

PETROL

Glasilo delavcev združenih delovnih organizacij v sestavi SOZD Petrol

Ureja uredniški odbor:

Marinka Biček, Minka Demšar, Bojan Marn, Rajko Muljavec, Cvetka Pisar, Ada Valentič

Odgovorni urednik Aleš Peternel

Urednik Jelka Žmuc-Kušar

Tehnični urednik, lektor in korektor:

Jelka Žmuc-Kušar

Naslov uredništva

SOZD Petrol, Ljubljana, Titova 66
Telefon 312 755

Dragi reševalci,

kolo se je zasukalo in tokrat moram opravičiti sebe, tako pri tistih, ki natančno prebere glasilo, kot tudi pri površnih bralcih. Po pomoti sem pripravila za objavo rešitev tiste križanke, ki bi jo bili morali vi šele rešiti. Na sestanku uredniškega odbora smo se nato dogovorili, da bomo kljub temu žrebali, ker smo predvidevali, da vsi niste opazili pomote — in imeli smo prav. Kar nekaj izvlečenih rešitev je bilo napačnih.

Brez napak pa so bile rešitve, ki so jih poslali:

Ivanka Skubic, Sora 32, Medvode / dobi

Maks Sedej, DO Zemeljski plin

Marjanca Langerholc, DSSS SOZD

Nagrade je prispevala delovna organizacija Transport Ilirska Bistrica